

Centraal Planbureau
Planbureau voor de Leefomgeving

Planbureau voor de Leefomgeving
Centraal Planbureau

Nederland in 2030 en 2050: Twee referentiescenario's

TOEKOMSTVERKENNING • WELVAART EN LEEFOMGEVING

Programma

- Welkom
- Inleiding WLO
- Presentatie WLO
- Aanbieding rapport
- Reactie Minister van IenM
- Tijd voor vragen
- Afronding

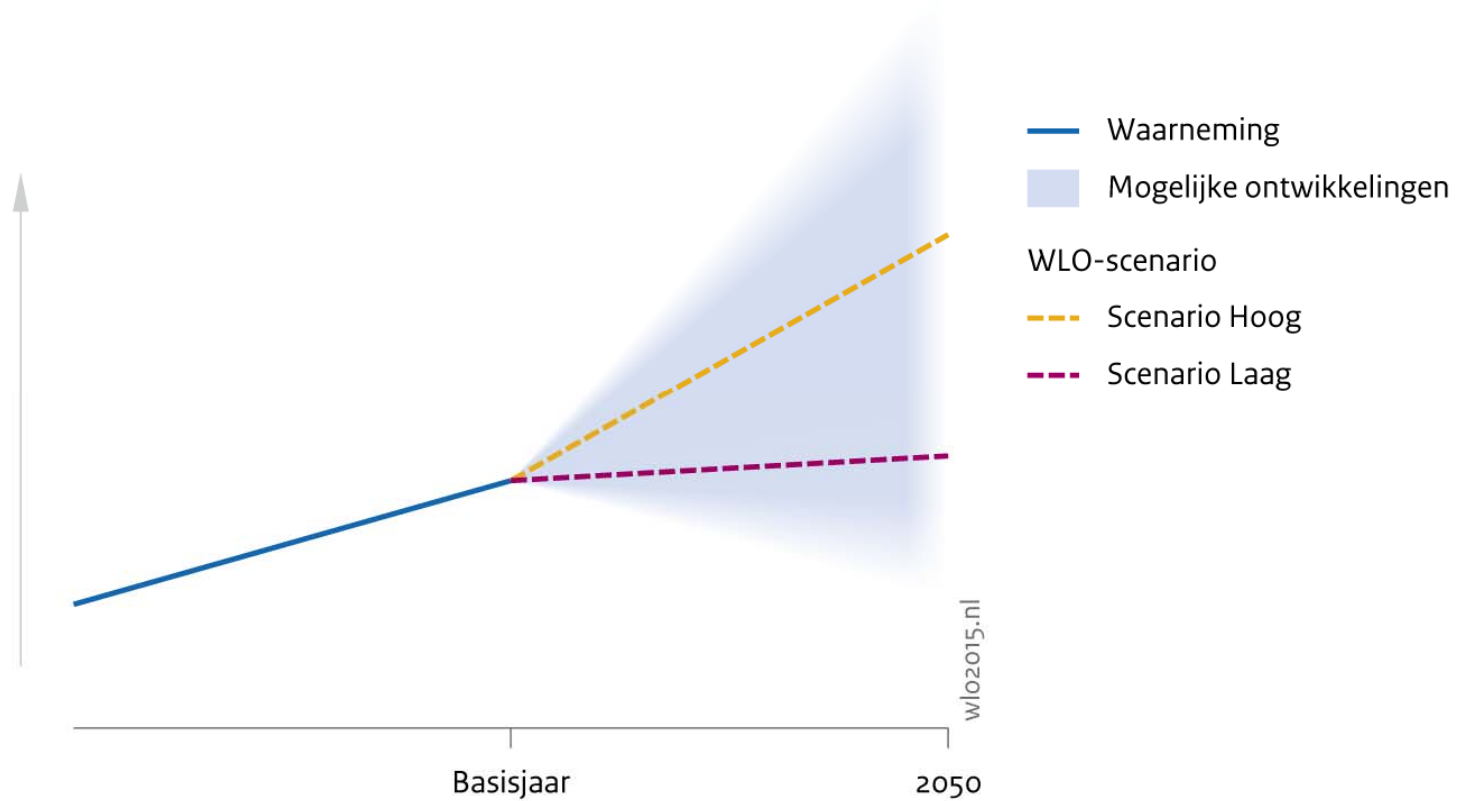

#wlo

Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving
(WLO)

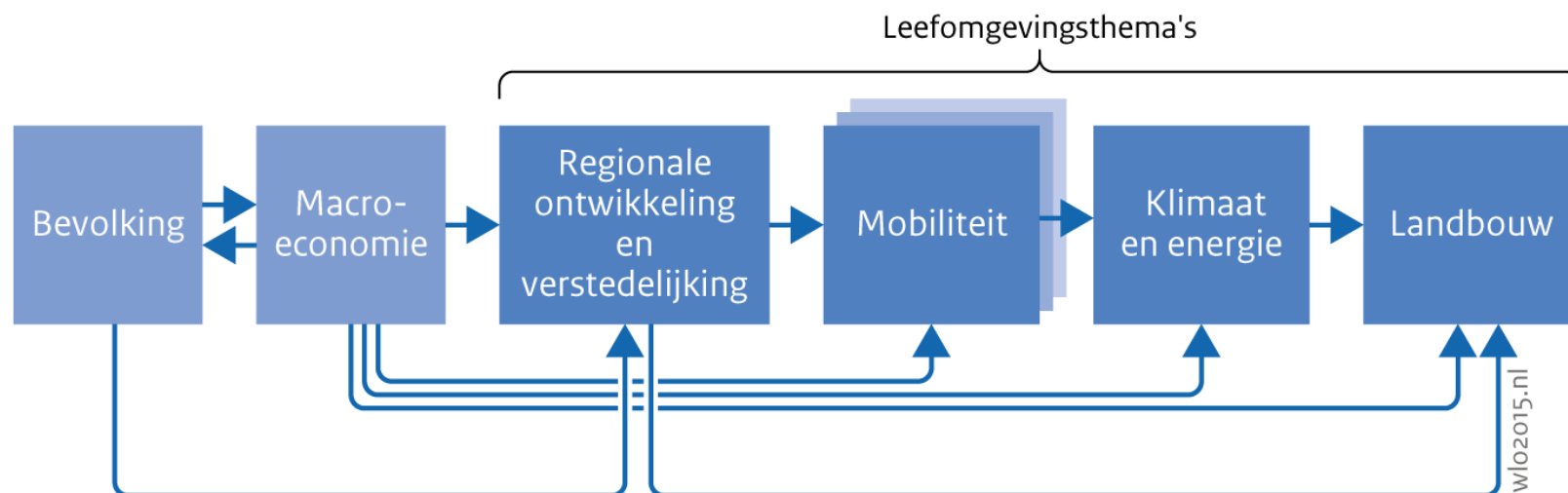
Bandbreedte in WLO-scenario's

Bron: PBL/CPB

Samenhang tussen de modules

Bron: PBL/CPB

Demografische en macro-economische ontwikkelingen..

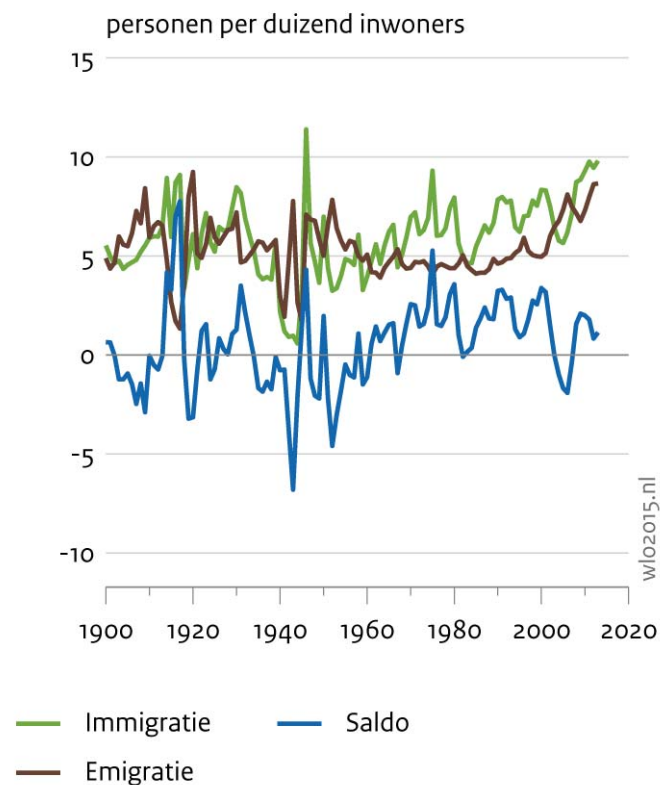
- ... zijn belangrijk voor de toekomstige kansen en opgaven in de fysieke leefomgeving
- ....beïnvloeden elkaar wederzijds

Buitenlandse migratie grillig en onzeker

- Historisch gezien is buitenlandse migratie zeer grillig
- Dit impliceert dat in de toekomst de buitenlandse migratie erg onzeker is

Buitenlandse migratie

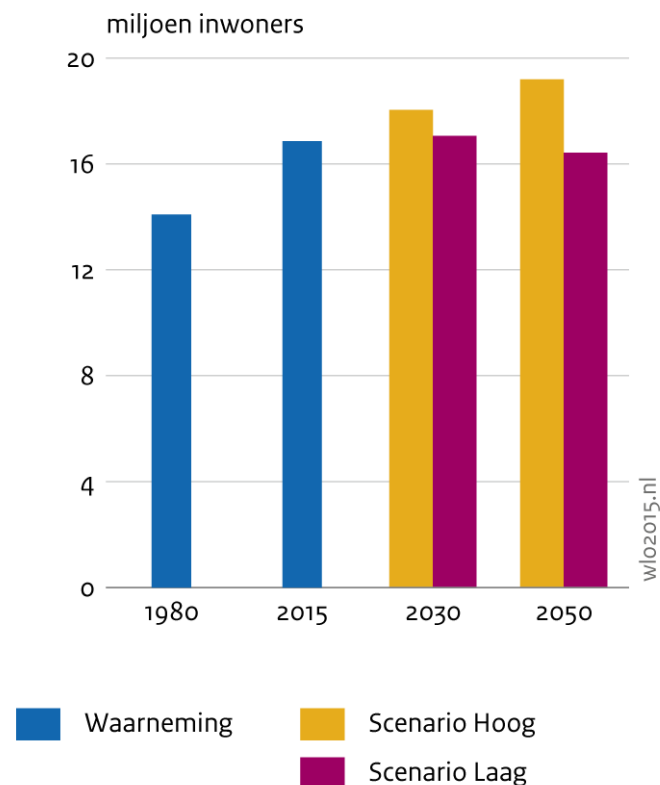
Bron: CBS

Groei bevolking onzeker

- Bevolking afgelopen 35 jaar met 2,5 miljoen gegroeid
- Bevolking nu 17 miljoen
- Volgens scenario Hoog verdere groei met 2 miljoen tot 2050
- Volgens scenario Laag lichte groei tot 2030 en daarna krimp

Bevolkingsomvang volgens WLO-scenario's

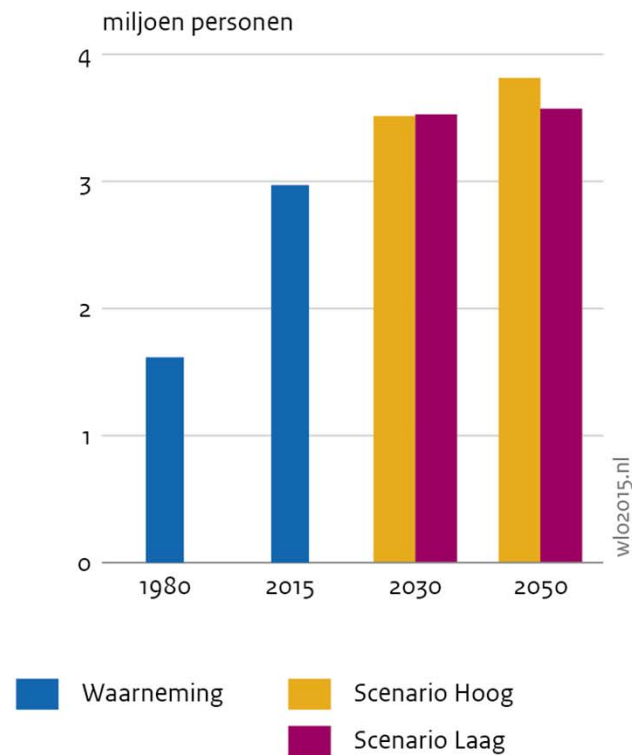

Bron: CBS; PBL

Aantal senioren volgens WLO-scenario's

AOW-leeftijd

Bron: CBS; PBL

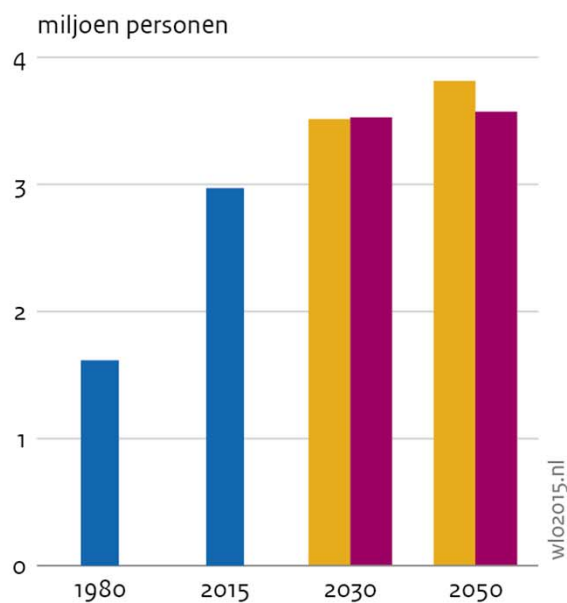
Sterke toename aantal senioren

- Sterke vergrijzing tot 2050
- (Bijna) 1 miljoen extra pensioengerechtigden

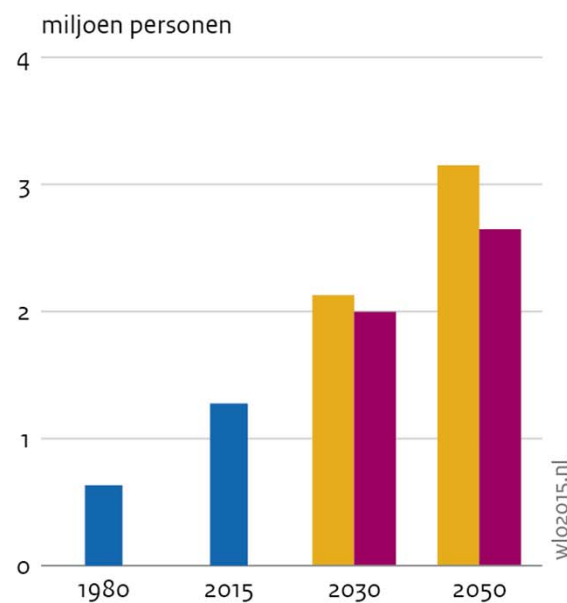

Aantal senioren volgens WLO-scenario's

AOW-leeftijd

75-plus

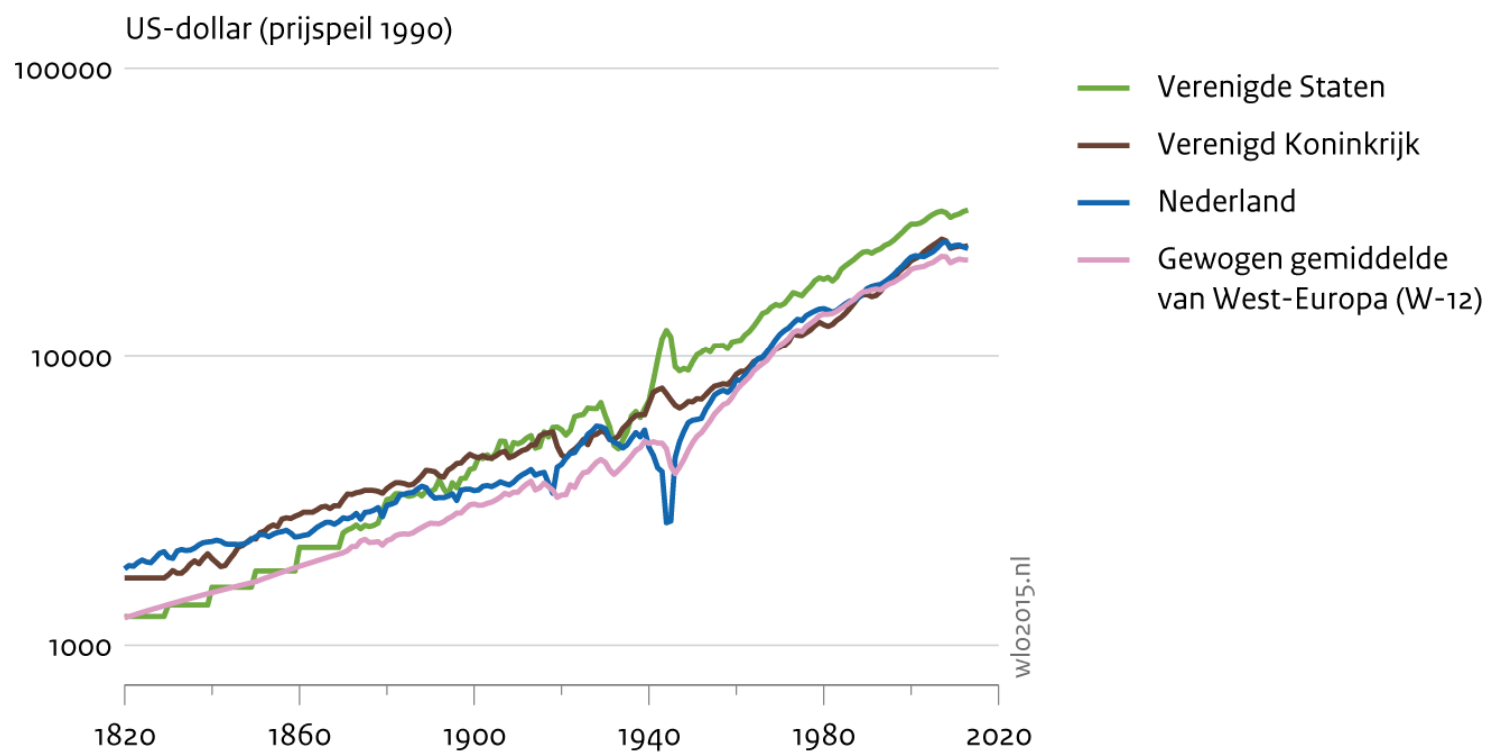

Bron: CBS; PBL

Dubbele vergrijzing: aantal 75-plussers
wordt (ruim) twee keer zo groot

Bruto binnenlands product per hoofd

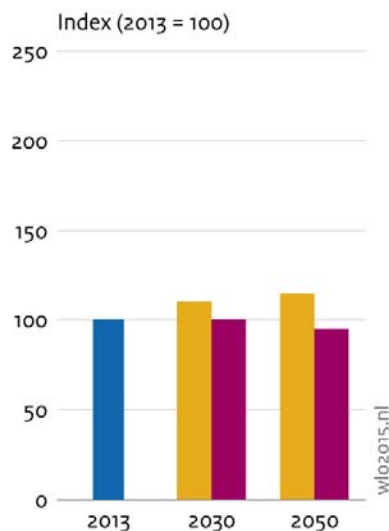
Bron: Conference Board Total Economy Database 2014

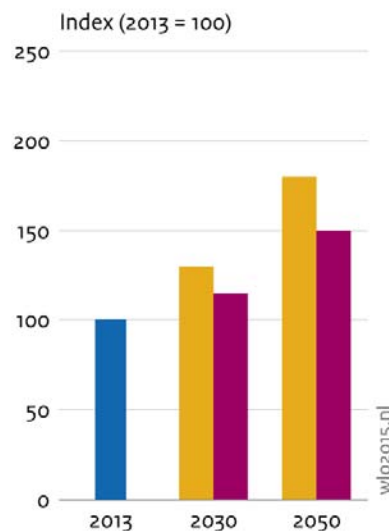
Onzekerheden economische groei

Determinanten economie volgens WLO-scenario's

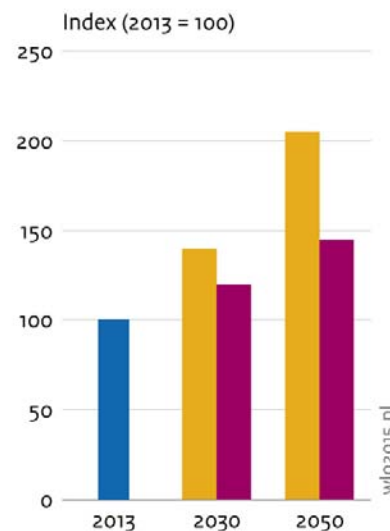
Werkgelegenheid

Arbeidsproductiviteit

Bruto binnenlands product

■ Waarneming   ■ Scenario Hoog
                         ■ Scenario Laag

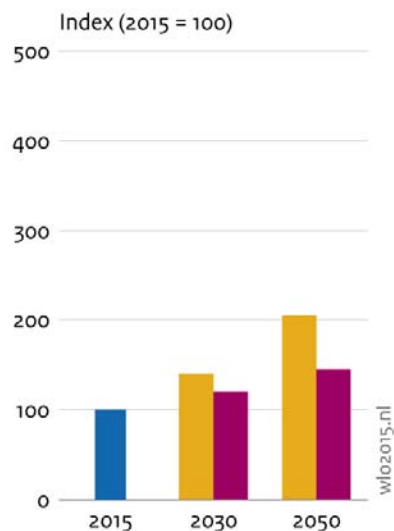
Bron: CPB/PBL

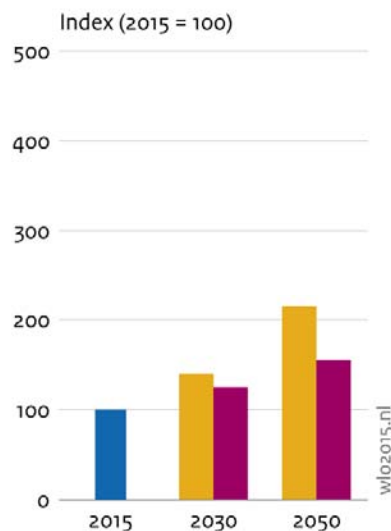
Nederland in de Wereld

Bruto binnenlands product volgens WLO-scenario's

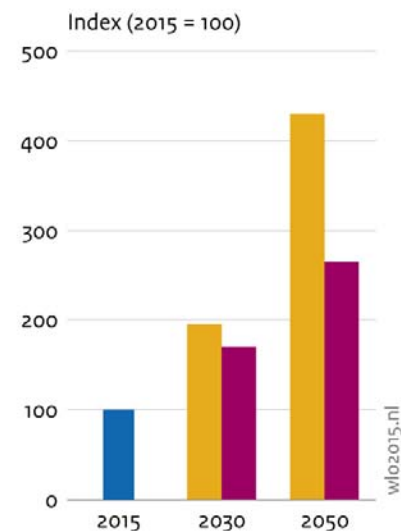
Nederland

EU28

Wereld

Bron: CPB/PBL

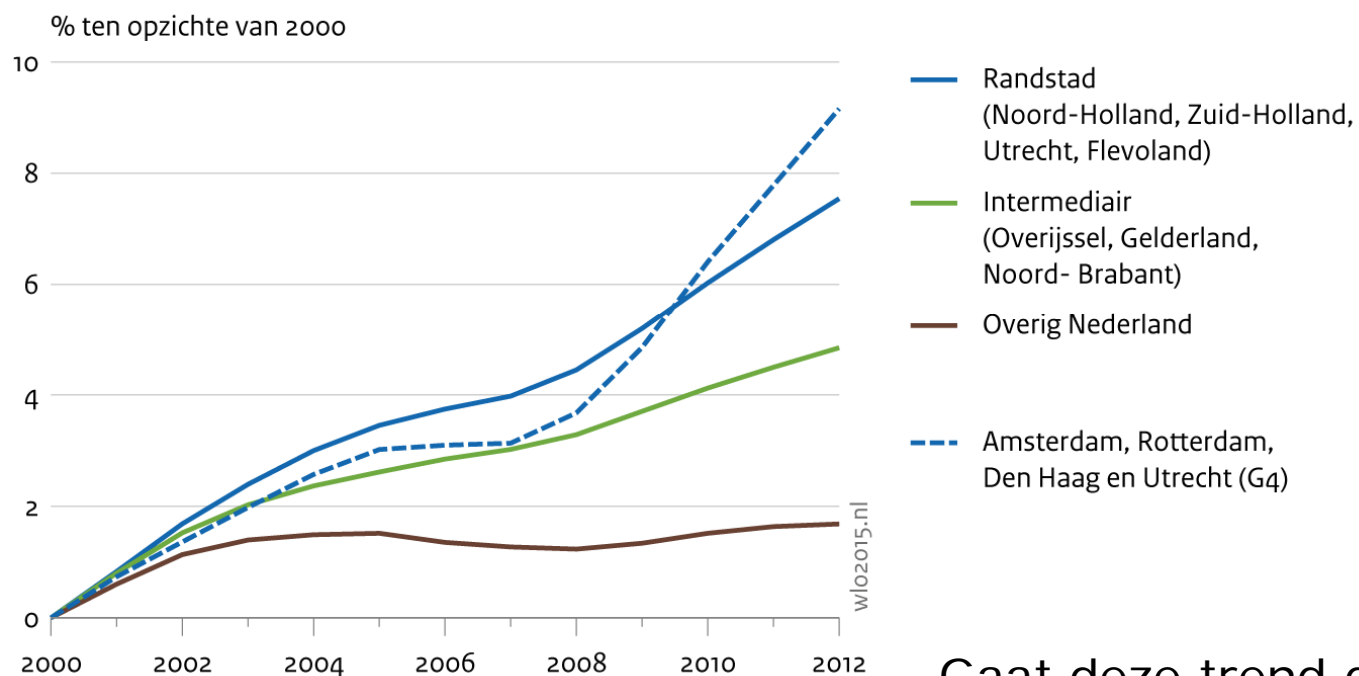
Hoofdboodschappen demografie en macro-economie

- Bevolkingsgroei is onzeker, krimp is mogelijk
- Het migratiesaldo is onzeker, maar erg belangrijk
- Mensen leven langer en gezonder: vergrijzing zet door
- De economie (bbp) groeit waarschijnlijk langzamer dan in de afgelopen decennia
- Hoeveel langzamer hangt af van de mate van verdere technologische ontwikkeling (robotisering, ICT)
- De groei in Nederland is vergelijkbaar met die in West-Europa en de Verenigde Staten.
Hoge groei is te vinden in de opkomende economieën

Randstad en steden zijn sinds 2000 sterk gegroeid

Verandering van bevolkingsomvang ten opzichte van 2000

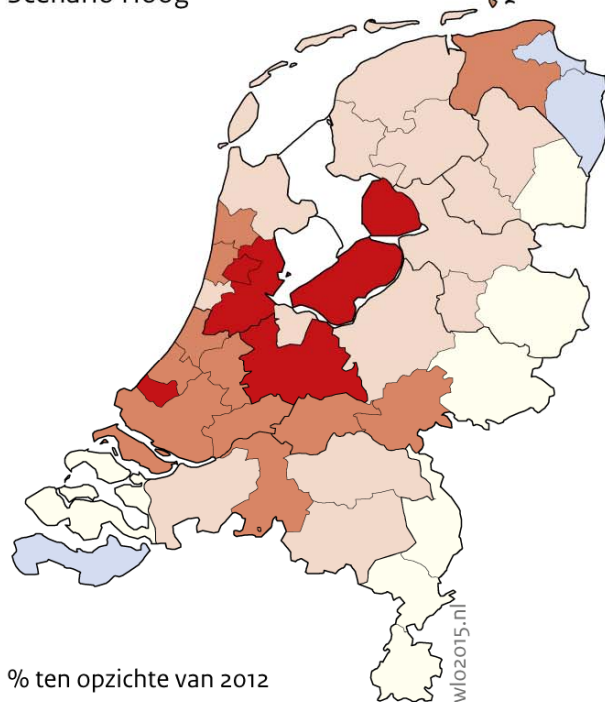
Bron: CBS

Gaat deze trend door of niet?
Dat is de centrale vraag

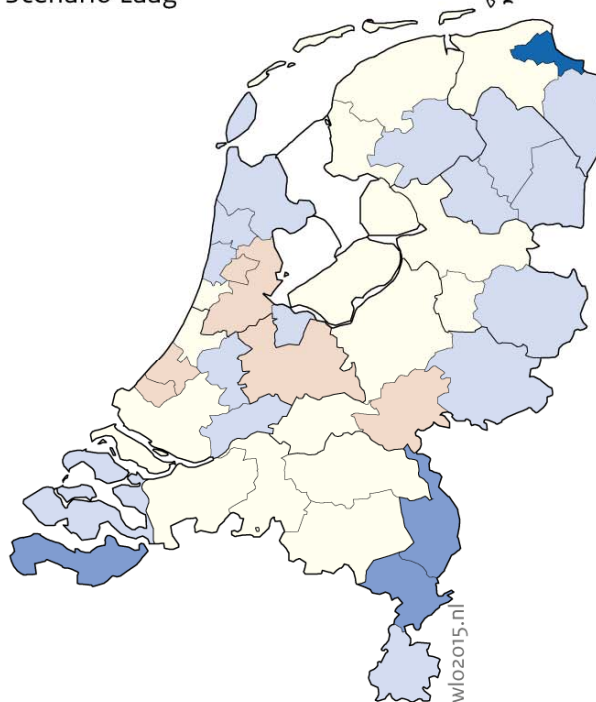

Verandering van bevolkingsomvang per COROP-gebied volgens WLO-scenario's, 2012 – 2050

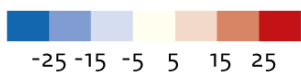
Scenario Hoog

Scenario Laag

% ten opzichte van 2012

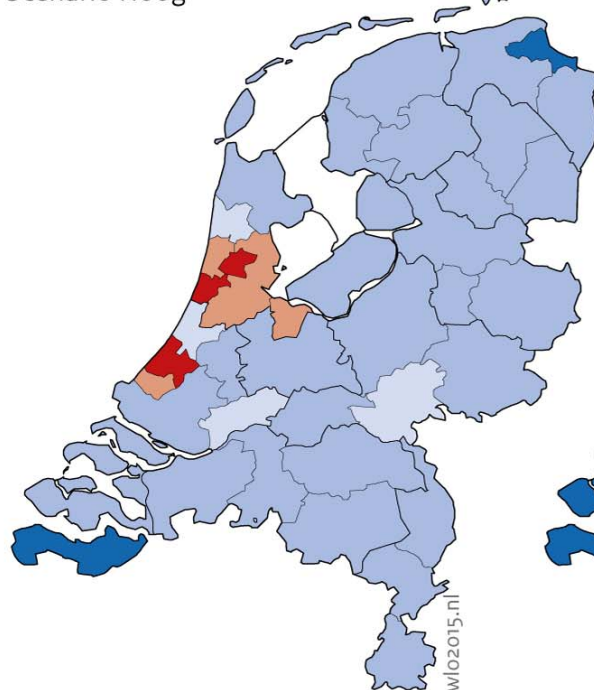

Bron: PBL/CPB (Tigris XL)

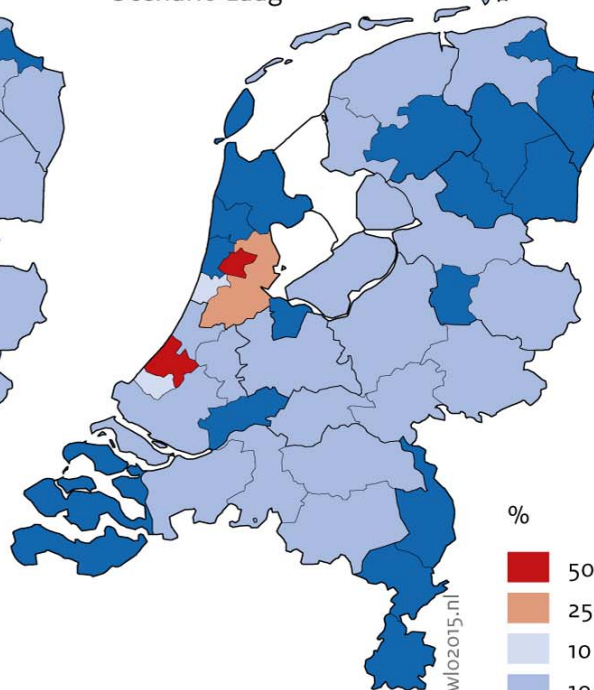

Uitbreiding van woningvoorraad als aandeel van daarvoor beschikbare ruimte, 2012 – 2050

Scenario Hoog

Scenario Laag

Bron: PBL/CPB (Tigris XL)

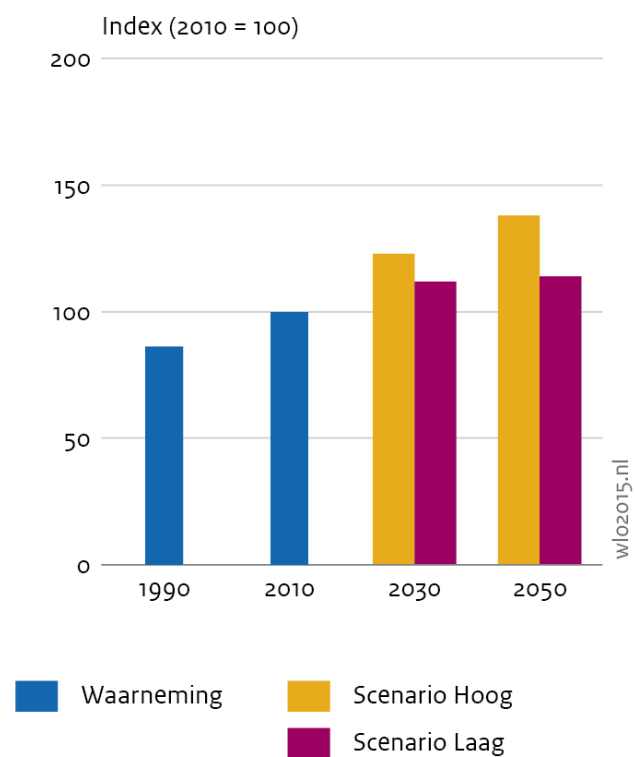
Hoofdboodschappen regionale ontwikkelingen en verstedelijking

- Bevolkings- en banengroei zijn in veel gebieden niet meer zeker
- Krimp (mogelijk fors) in sommige regio's
- Huishoudensverdunning doet ertoe, o.a. voor de woningvraag
- Opvangen van groei kan in sommige regio's een opgave worden, bv. ruimte voor woningbouw

Personenmobiliteit volgens WLO-scenario's

Afgelegde kilometers

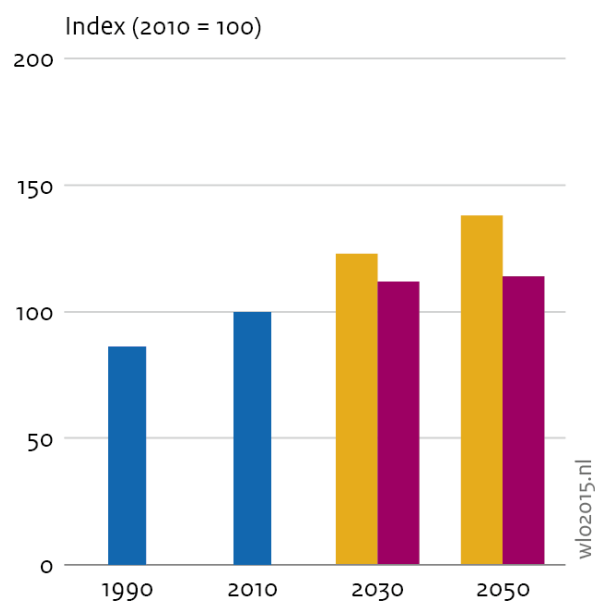

Bron: PBL/CPB; CBS/KiM; RWS

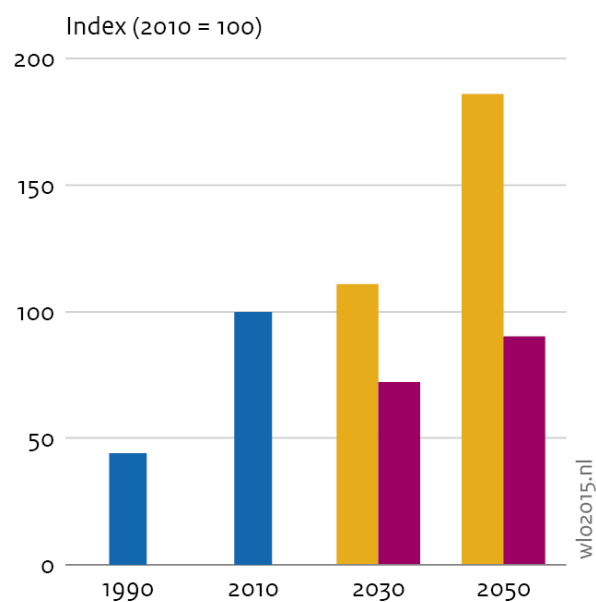

Personenmobiliteit volgens WLO-scenario's

Afgelegde kilometers

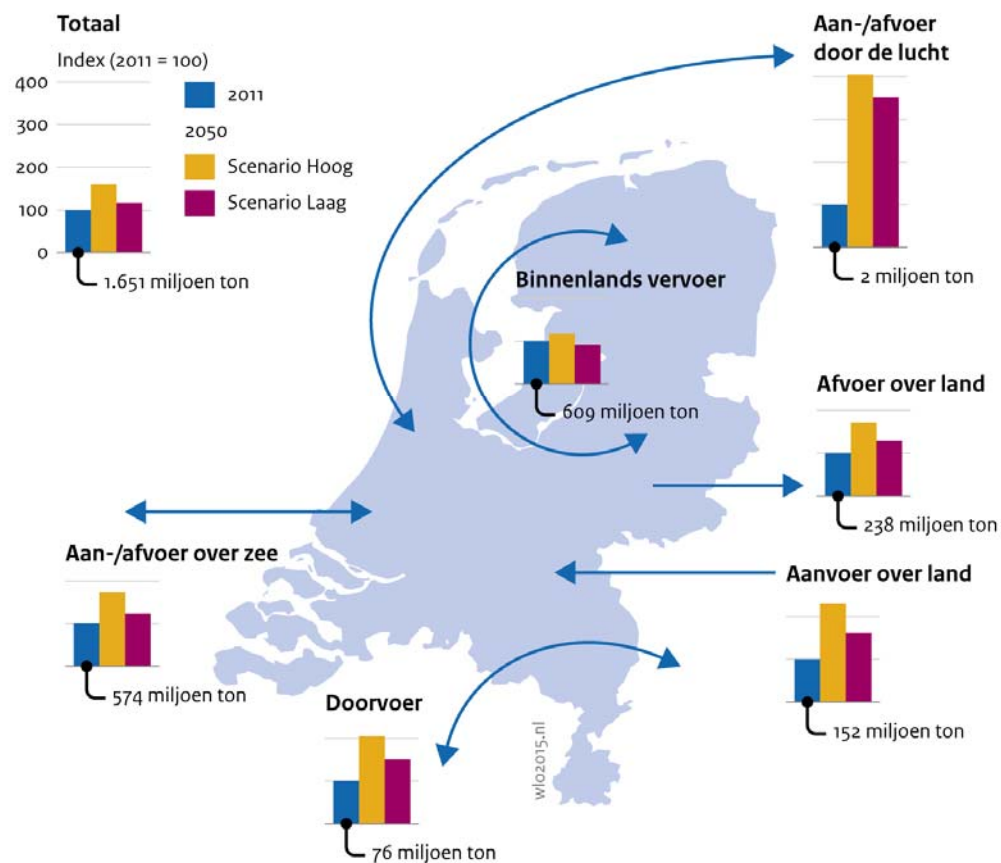
Voertuigverliesuren op hoofdwegennet

Bron: PBL/CPB; CBS/KiM; RWS

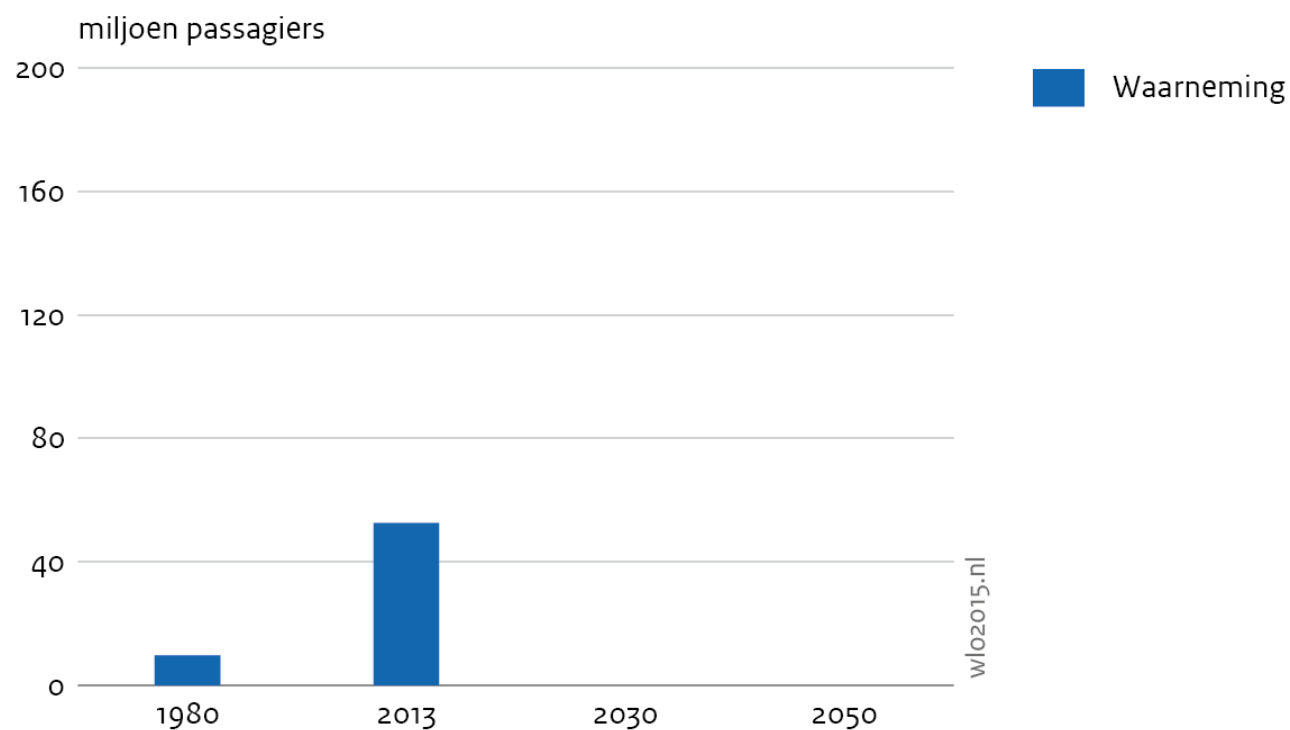
Vervoerd gewicht volgens WLO-scenario's

Bron: CPB/PBL, CBS/Eurostat/ Havenbedrijf Rotterdam

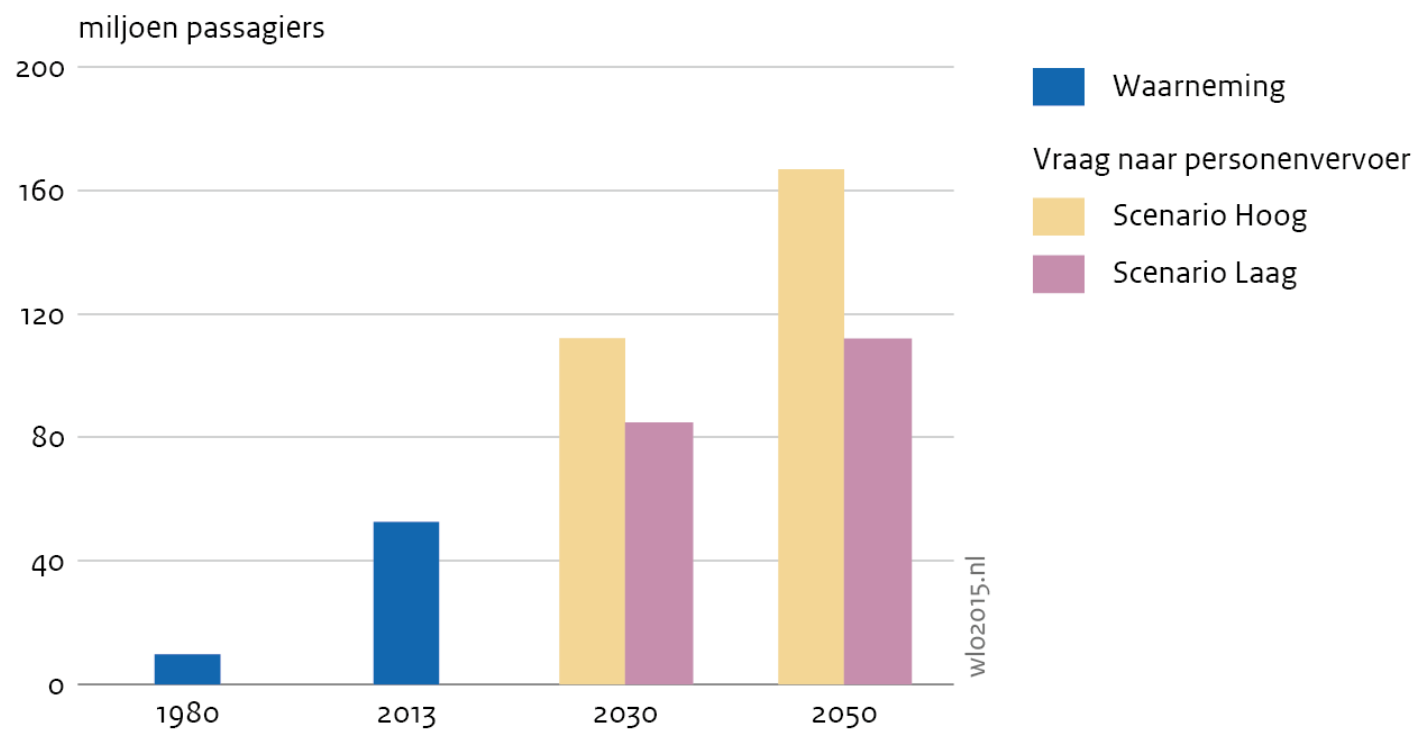
Aantal passagiers via Schiphol volgens WLO-scenario's

Bron: CPB/PBL; Eurostat

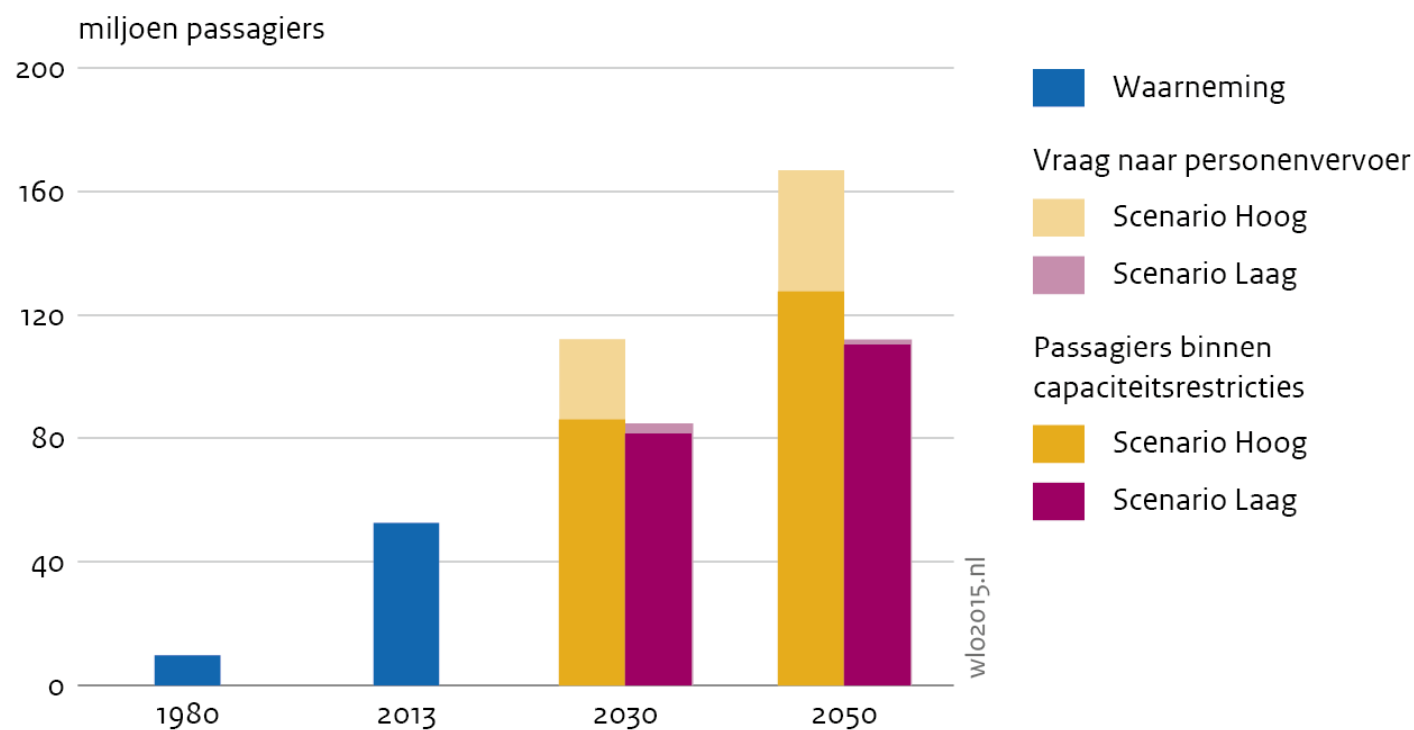
Aantal passagiers via Schiphol volgens WLO-scenario's

Bron: CPB/PBL; Eurostat

Aantal passagiers via Schiphol volgens WLO-scenario's

Bron: CPB/PBL; Eurostat

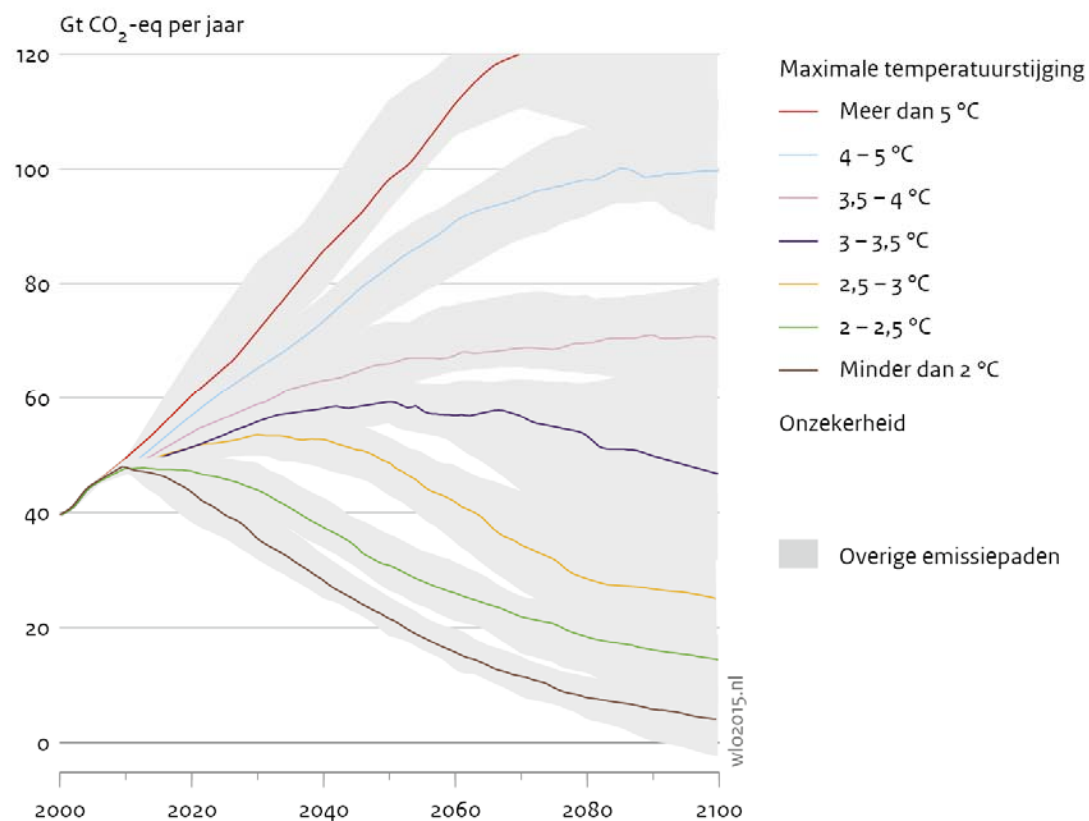

Hoofdboodschappen mobiliteit

- Toename personenmobiliteit, knelpunten vooral in scenario Hoog na 2030
- Internationaal vrachtvervoer groeit hard
- Geluidsrestricties Schiphol gaan knellen in scenario Hoog

Waarschijnlijke mondiale temperatuurstijging gerelateerd aan emissie broeikasgassen

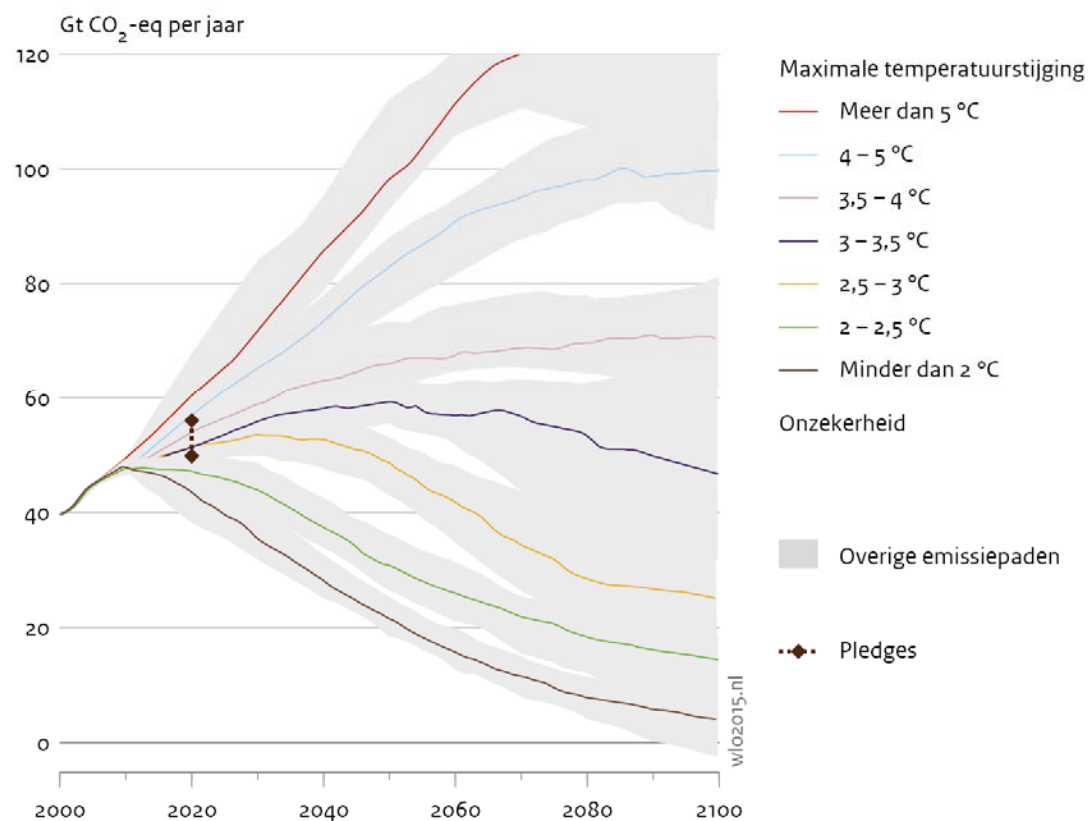

Bron: UNEP Gap Report 2013

Belangrijkste
onzekerheid is
internationaal
klimaatbeleid

Waarschijnlijke mondiale temperatuurstijging gerelateerd aan emissie broeikasgassen

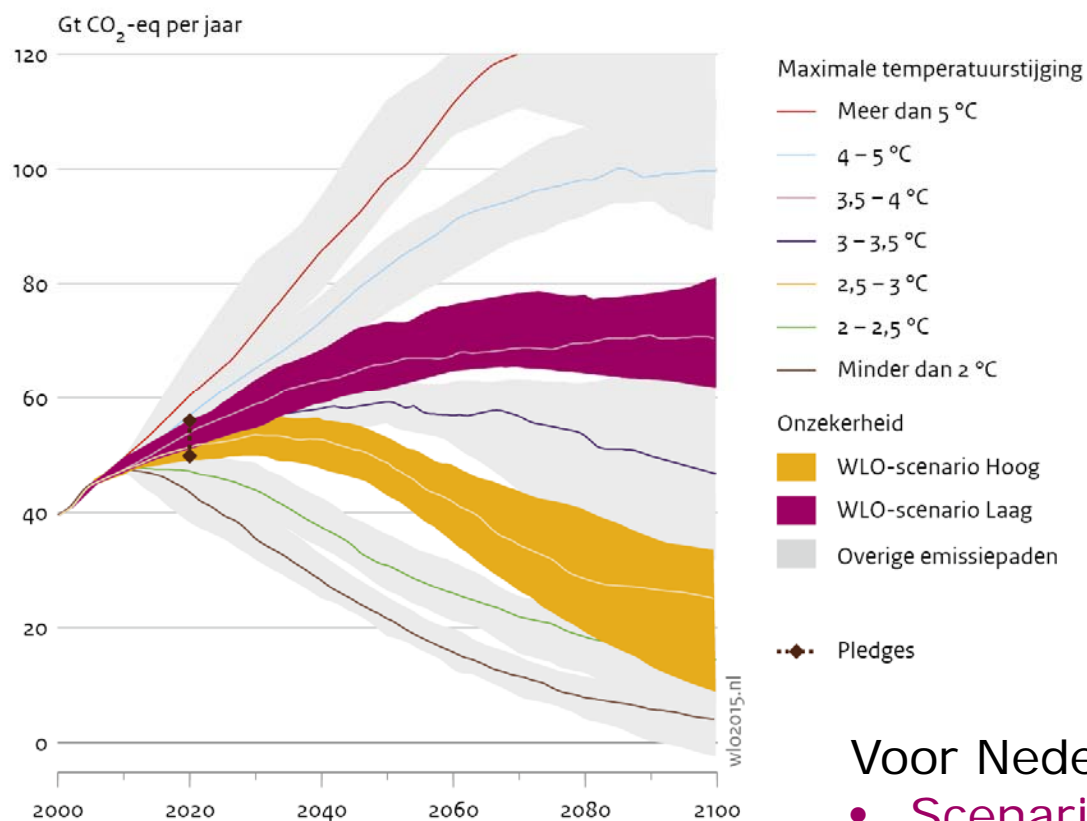

Bron: UNEP Gap Report 2013

Van onzekerheid
naar waarschijnlijke
ontwikkelingen

Waarschijnlijke mondiale temperatuurstijging gerelateerd aan emissie broeikasgassen

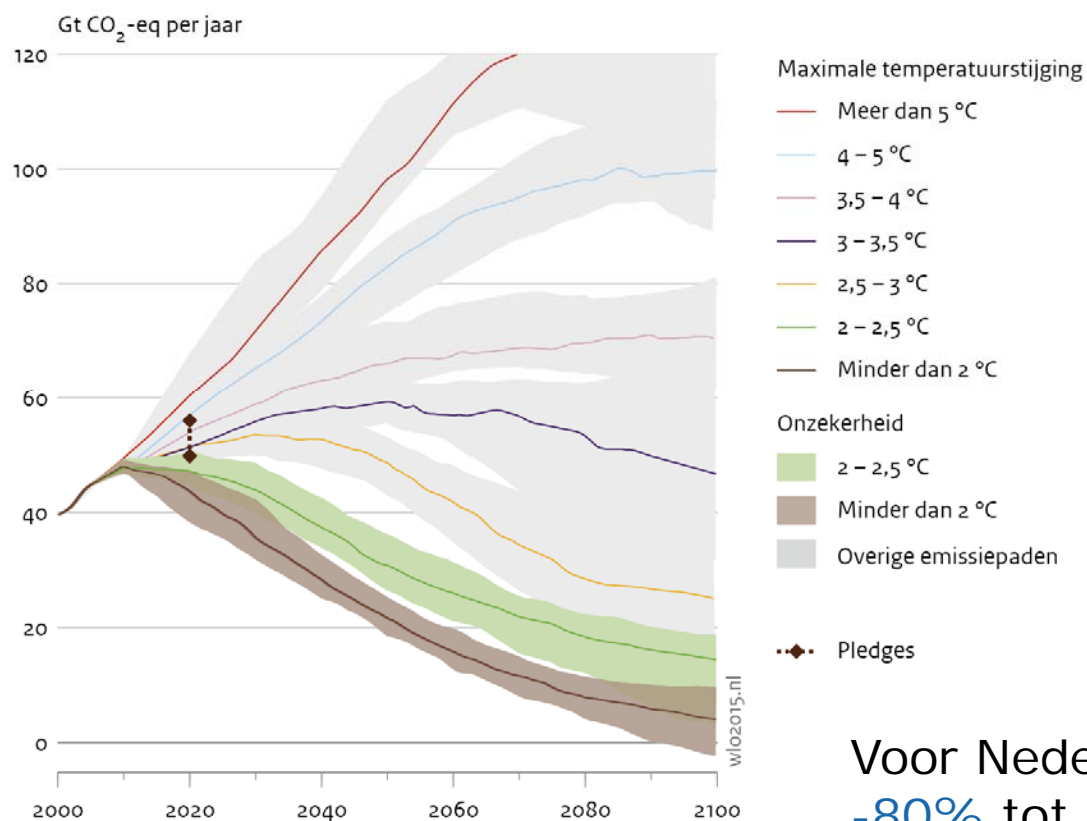
Bron: UNEP Gap Report 2013

Voor Nederland:

- Scenario Laag = -45% in 2050
- Scenario Hoog = -65% in 2050

Waarschijnlijke mondiale temperatuurstijging gerelateerd aan emissie broeikasgassen

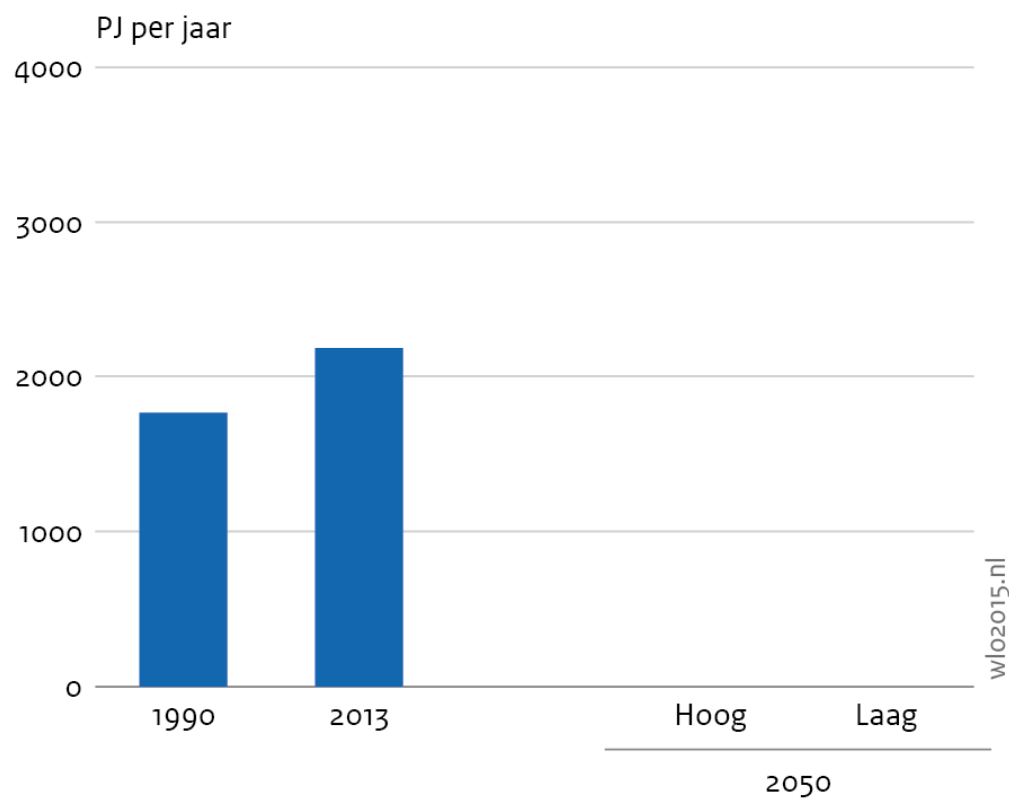

Bron: UNEP Gap Report 2013

Voor Nederland 2-graden:
-80% tot meer dan -95% in 2050

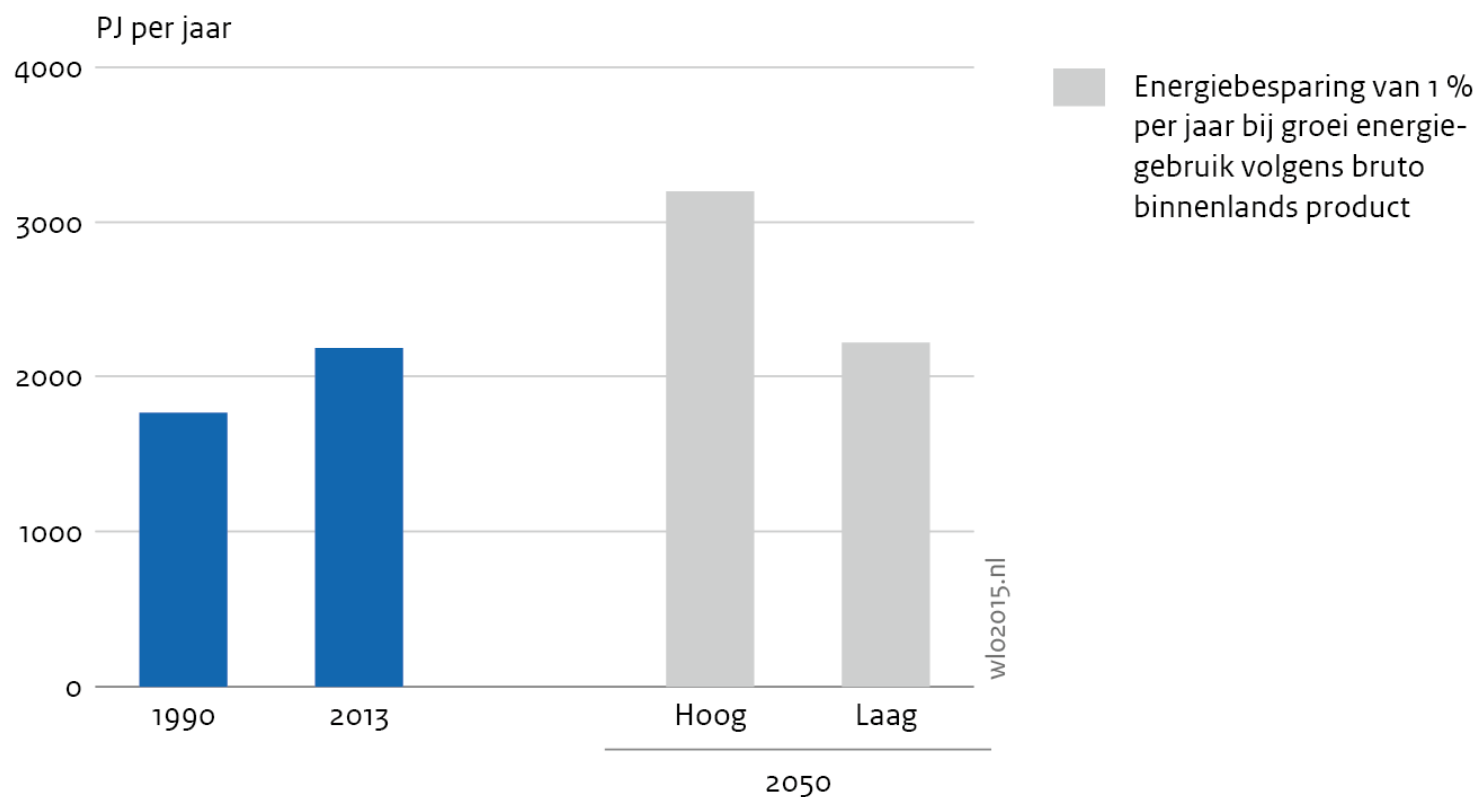
Finaal energieverbruik volgens WLO-scenario's

Bron: PBL/CPB

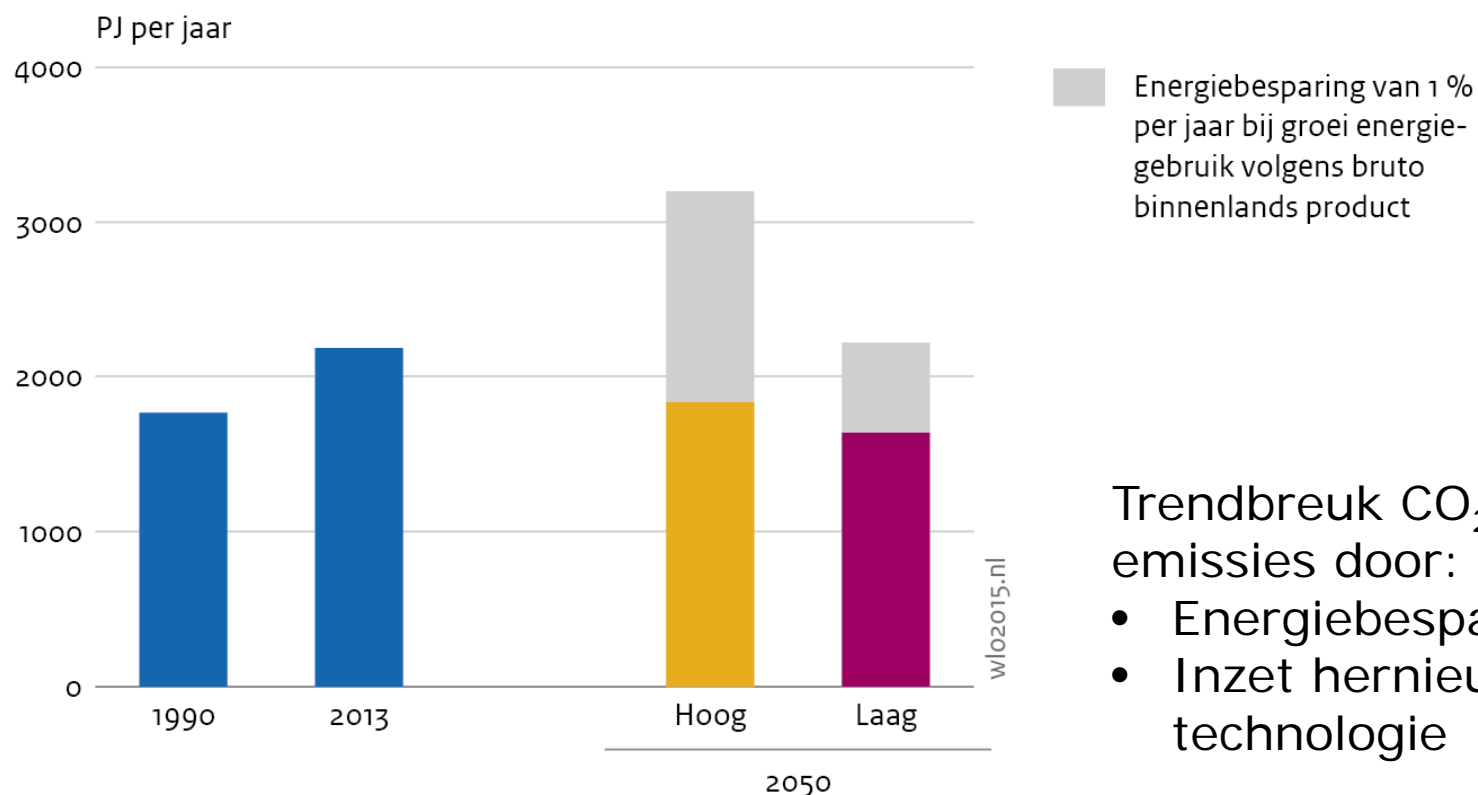
Finaal energieverbruik volgens WLO-scenario's

Bron: PBL/CPB

Finaal energieverbruik volgens WLO-scenario's

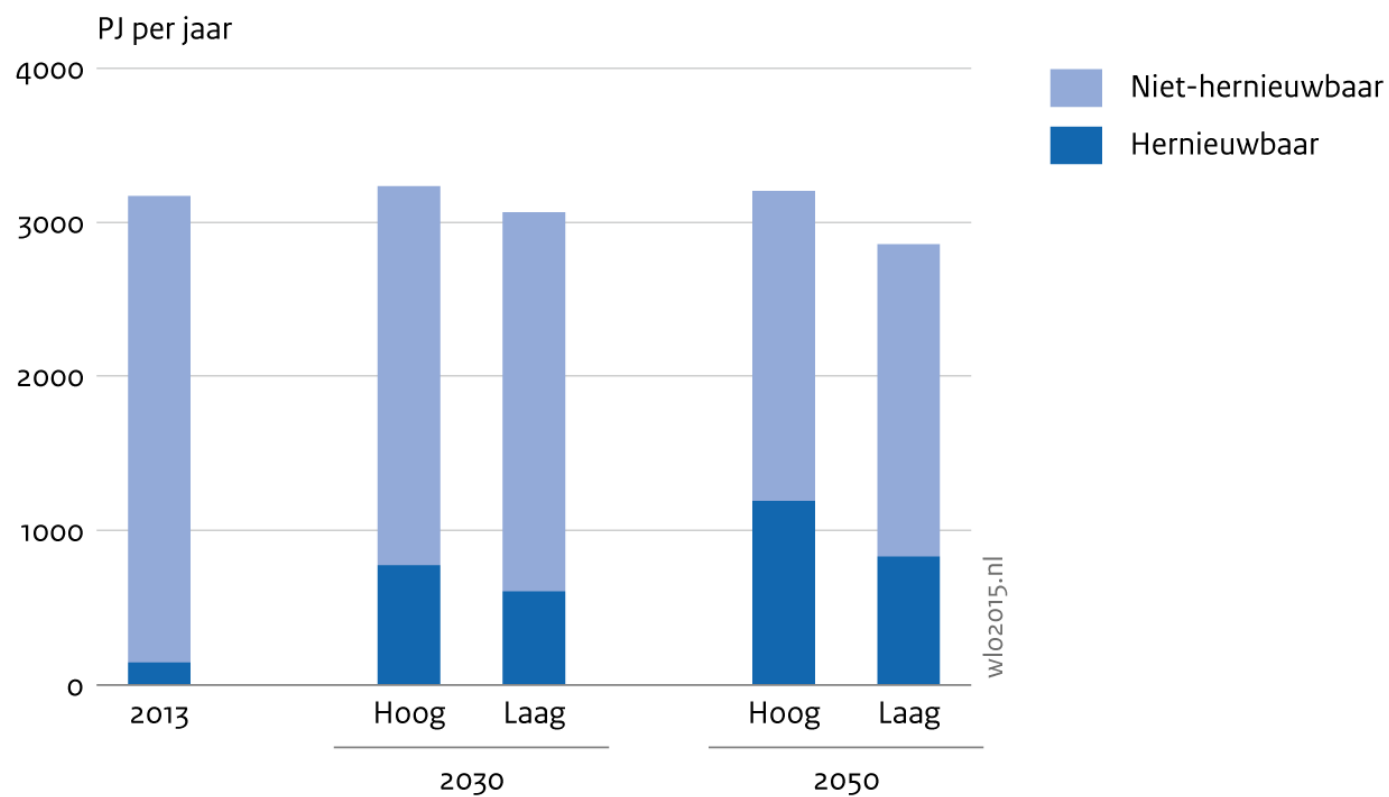
Bron: PBL/CPB

Trendbreuk CO₂-emissies door:

- Energiebesparing
- Inzet hernieuwbare technologie

Primair energiegebruik volgens WLO-scenario's

Bron: PBL/CPB

CO₂-prijzen in WLO-scenario's

	2013	2030	2050
euro per ton CO ₂			
Scenario Hoog	4	40 (ETS-prijs)	160
Scenario Laag	4	15 (ETS-prijs)	40 (ETS-prijs)
2- graden	4	100 – 500	200 – 1000

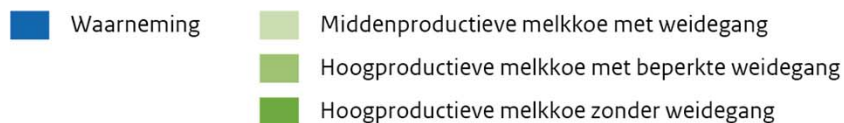
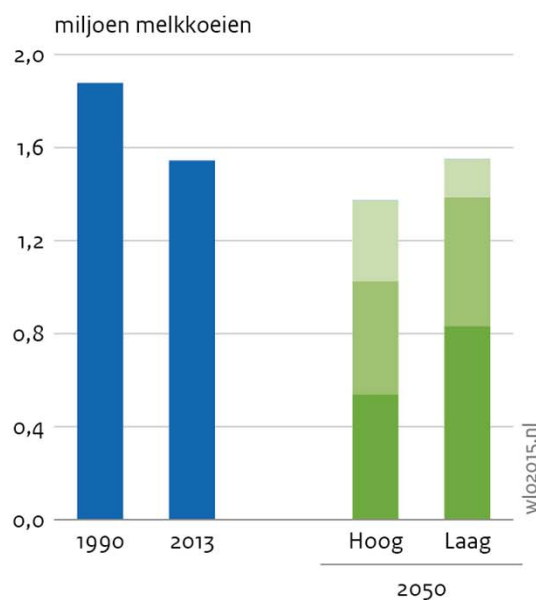
Hoofdboodschappen klimaat en energie

- Aandeel hernieuwbare energie neemt snel toe.
- Nog lang leunen op fossiele energie.
Afvang en ondergrondse opslag van CO₂ (CCS)
- Bij streng klimaatbeleid (scenario Hoog) nemen de kosten na 2030 fors toe
- Tweegradendoelstelling valt buiten de bandbreedte die scenario Hoog en Laag omspannen.

Melkvee volgens WLO-scenario's

Aantal melkkoeien

Bron: PBL

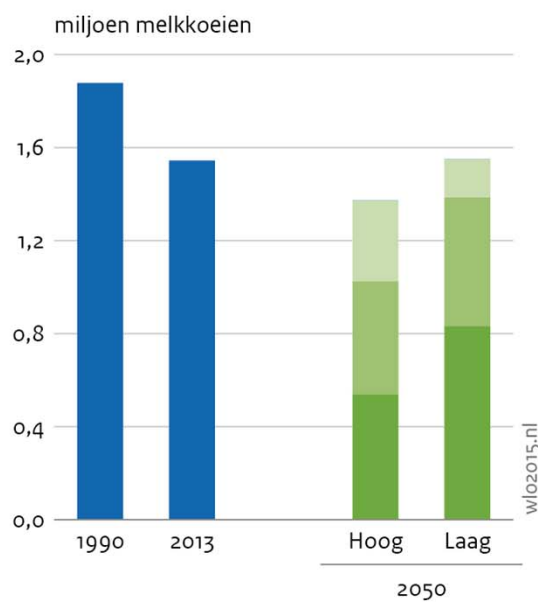
Scenario Hoog in vergelijking met scenario Laag

- Meer aandacht voor klimaat en milieu
- Minder areaal beschikbaar voor landbouw
- Meer extensieve (melk)-veehouderij en weidegang

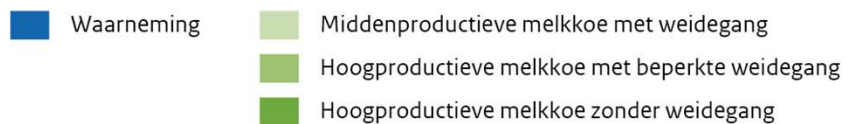
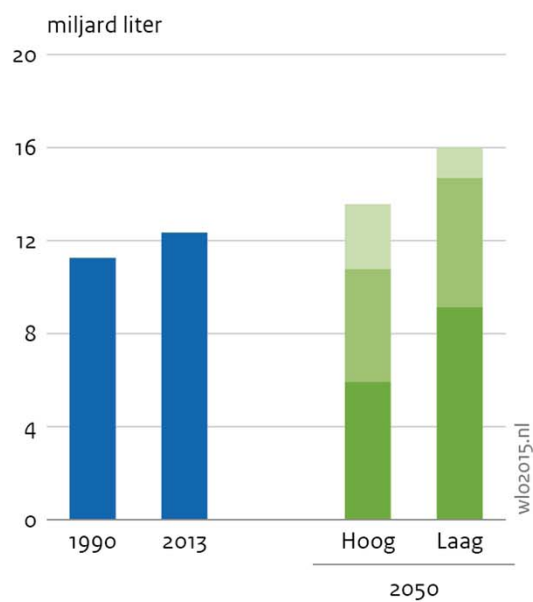

Melkvee volgens WLO-scenario's

Aantal melkkoeien

Melkproductie

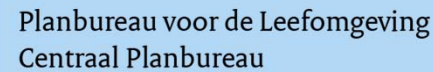

Bron: PBL

Hoofdboodschappen landbouw

- Daling van het areaal, maar hogere landbouwproductie
- De regionale milieudruk door verzurende, vermestende en luchtverontreinigende stoffen daalt in beide scenario's
- Lokaal positieve gevolgen voor natuur en waterkwaliteit

Centraal Planbureau
Planbureau voor de Leefomgeving

Planbureau voor de Leefomgeving
Centraal Planbureau

Nederland in 2030 en 2050: Twee referentiescenario's

TOEKOMSTVERKENNING • WELVAART EN LEEFOMGEVING

www.wlo2015.nl

#wlo

Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving
(WLO)